

In še nekaj! Je li mladina na tej stopinji zmožna, da bi umela in pojmila večje jednote ali jednovite sestavine kot celokupne umotvore, ko se ji to dostikrat ne posreči niti pri manjših umotvorih? Herbartovci so pač uverjeni, da jednovite snovi provzročujejo zaokroženo omislje, da ugodno vplivajo na čustvo in voljo i. t. d. Vsekakor ta točka še ni dognana, treba bode o nji še razpravljati, in dotlej jo izpustimo iz čitankarskega programa.

(Dalje prihodujič.)

V. Bežek.

K drugemu sešitku slovensko-nemškega slovarja Wolfovega.

(Dalje.)

cmúkkati cmúčem, cviliti kakor svinja. — *cmuktáti* abzwicken, ščipati kaj od česa, n. pr. sir. — *cmúzsati* cmúžem: pes cmuže, ko bi šel rad v hišo. — *cōclin* m. = cula. — *cōkati se* = calcati. — *cōkel* m. cokla. — *cōkica* f. ime svinji. — *cōkuš* m. nekakšne pomije, Art Spüllicht. — *cōndrati* ogr. o konji, nekako hoditi: Nagy navod 96 konj tak bistro ide, kak se žené: nástopno, condrajouč, na skakouč. — *cōpar* m. ime psu. — *cōpiti* cōpim, einen Faustschlag versetzen. — *cōpríja* f. = coprnija Zagrebec, Mulih, Gašparoti. — *cōprui* adj. = coprski. Krajačević Petretič i. t. d. n. Petretič 221 ova zapoved prepovedla: krive boge, bolvane, vráge: krivu veru pogánsku, veru cretričansku, vse navuke krívei vse vražje mešt-rije, vse coprno vráčenje, bájanje, čáranje. — *cōpruski* = coprski. Šimunič 124. Vranič 2.79. — *cúce* cúceta n. der Hund. Habd. ad 656 kača začela je glavu prigibati i repom se kot kakovo cuce militi. Matakovič 2.283 imala je jedno cuce. — *cúcek* m. ogr. Eiszapfen. Göncy 33 cúcek je s strejhe viséči led (gorenjski cofelj.) — *cúcič* m. junger Hund. Habd. ad. 119 dete na tla iz vutrobe matere odpadši niti stati niti pojti niti jesti ne zna i ne more dobiti, kaj teliči i žrebiči, pače i praščiči i cuciči znaju po svoje fantázijske. — *cúcka* f. die Hündin. Habd. ad. 7 k nje od vseh stran kakti k cucke, ka se goni, psi, jesu se nečisti mladenci stekali i. t. d. — *cúfanica* f. neka sliva. — *cújs ne* cújs ne! takó vabijo žrebce k sebi. — *cújsa* = cúza 2) etc. — *cúka* f. ime svinji. — *cúki van!* husch hinaus! *cúkor* m. = cukor, kajk. — *cukórija* f. Zuckerwerk. Kocijančić 4.47 oprosi za jednu jabuku ali paperic s cukorium. — *cúkrin* m. iz nem. Zuckerlein. Habd. ad. 993 znaju žene dečicu, nektere i cukrine... — *cúmenjek* m. = candra. — *cúndrak* m. = cundrek Fuček 114. — *cúndravac* m. = cundrek. — *cúnjek* m. = candra canjek. Mitterpacher svilni

kukci 7 na čisti zvrhu druge posude prestrti platneni cunjek vse zesiplji. *cūpilūpi*: kdor ni za nič, pravijo mu: ti si cupilupi. — *cuprdānjek* m. = canjek candra cunjja. — *cūrkatī* tröpfeln. — *curma* f. kaj je prav za prav, ne vé. Zagrebec 1.478 kada budu se videli odprto i očito vsi tvoji grehi i vsega dvora nebeskoga od vsega naroda človečanskoga i od vse curme peklenske. 1.199 pred curmum peklenskum. — *cuvíkati*, hukati kakor sova, sova cuvíče. — *cvānj* m. bāt na uri in zvonu, der Glockenschwengel, Uhrschwengel, Perpendikel. — *cvānjga* f. = cvēnga, zagvozda pri vinski preši. — *cvēb* m. = cvēba. Šimunič 110, Vranič 1.175. — *cvēkati se*, dražiti se, zanken. — *cvēnder-dra* m. Šimunič prod. 70. — *cvērglec* m. cvērglin m. der Zwerg. — *cvērglica* f. die Zwergbirne. — *cvēta* f. ime kravi. — *cvēteka* f. = cvēta. — *cvētko* m. ime konju. — *cvikel* m. der Hufnagel iz nem. — *cvīljka* f. die Maus (Sveti Miklouž). — *cvinketāti* klimpern mit Münzen. — *cviprujūk* m. Rosmarin. (Samobor). — *cvrgūtati* = cvrkatati schnarren. Na den svete Lucije se ne sme presti, ar bi kolovrati navek suhi bili i cvrgūtali (Kalnik). — *cvrtiti*, cvrtim se = srditi se, zornig sein. — *čāčka* f. Kovačič kemp. 101 niti ne vkanjūvanje, da negda k času zvun sebe postāneš i sproti k nāvadnem se srdca *čāčkam* povračaš. — *čāček* m. Vranič rob. 2.57 vu obodveh vuheh nosil je vnogo obešeneh vsakojačkeh *čāčkov*, oštrig i pér. — *čādān* m. ime volu. — *čādava* f. ime sajasti kravi. — *čādeka* f. = čādava — *čādonja* m. ime volu. — *čāj* m. russiger Dunstkreis, der Mondhof. v. čād. — *čajevīna* f. russiger Dunst. — *čakāl* m. der Schakal canis aureus. Gašparoti 2.577 580. — *čalabrkniti* čalabrknem, malo česa zagristi, verkosten, zulangen. — *čalārljiv* adj. trügerisch. Vramec kron. 50^b vogrski biškupi i gospoda nega (Kazimira) po svojeh posleh kaniše i simo v vogrsku zemlu hinbeno i čalārlivo dope-laše. — *čāndžav* adj. = čanjav. V. J. Paul ovce 52 čāndžave farbe piknje. — *čāprlēta* m. visok tenek bled in slab mladenič. — *čāptolov* m. der Schusternagel, brž iz madj. — *čāran* m. ime psu. — *čāravec* m. der Zauberer. Vranič 2.76 večkrat videli bute prstotlapce i druge čāravce. — *čas*: kajk.: ov čas sogleich; do ti čas dok, do t' čas dok, do j čas dok = dotle dokler. — *čāsek* m. čāskom zeitweise, zeitweilig. Mitterpacher: navuk od morveh 12 da se iste mladice pri vrlo dugo trpečoj suše čāskom zalevaju. — *čāvelj* m. fig. smrkelj iz nosa visēč. — *čāvljār* m. = smrk-ljivec. — *čāvljek* m. dem. čavelj. Vranič 1.29, čavleke, igle. — *čāvratī*, o deci, polno med seboj govoriti; kaj čāvrate? — *čēbrātī*: jako stepati. — *čēčrkati* čēčrkam kritzeln. Habd. ad. 414 opazi, da dica s kretum kaj-kaj po neke table čēčrkaju. — *čēfketātī*, *čēfketljiv* vidi čēvketati, čēvketljiv. — *čēlāna* in *čelāna* f. ime kravi. — *čēmēk* m. kdor je slab na vinu pa je le pijanec. — *čēmērnat* adj. giftig. ogr. čēmernate kače. —

čemihati = česrati krämpeln; Mulih posel ap. 767 s. Avguštin govori: bolje bi večkrat bilo vu svetek ali dečákom orajučem pri plugu otkati, ali deklíčem vunu čemihati i kolovrat obračati, nego vu pogibelneh igrah tancati i boga bantuvati (lib. de 10 cord.).

(Dalje prihodnjič.)

M. Valjavec.

Književna poročila.

V.

O jeziku Prešérnovem.

(Dalje.)

Lokal *ljúbicih* (85. 8) pri razpravljanji ženske sklanje pag. 18. ni omenjen. Sicer ga je pa menda šteti med tiskarske pogreške, dasi na zadnji strani Prešérnove izdaje ni naveden, kakor so tudi tiskarski pogreški *pisárjov* (99. 15), *ražpertije* (139. 10), *bodéca* (166. 8), *Morávški* (50. 1) namesto *Morávski* i. t. d.

»Jedninski mestnik zaimka ‚jʼ je prav po gorenjsko jednak jedninskemu dajalniku (176. 24; 186. 4), jednako pri ‚ta (tš), (104. 8; 120. 6)«. — Tù je kazalo tudi opomniti navideznega zadevanja ob orodnik n. pr. »Več lépih déklic v njim cvetè (50. 3).¹⁾ Tudi ni oblika *tim* v verzu »Po tim se z máno vléze!« (64. 16) morda orodnik, kakor bi se utegnile umeti besede pisateljve (pag. 20. 11), ampak mestnik, zadevajoč se po obliki ob orodnik. Da bi bila pa tudi dvojinskega mestnika zaimenske sklanje nadomestitev z dajalnikom kaka posebnost gorenjščine, kakor menda misli g. pisatelj (pag. 19. 32), temu bi ne pritrdil. Izjednačevanje sklonov se pri napredujočem razvoji jezika pogostoma opazuje (primeri n. pr. *Levstik* »Nauk«, pag. X.), zlasti pa v dualu (prim grščino). In takó je tudi slovenščina ljudskega govora v dvojini zaimenske sklanje precěj splošno zamenila prvotno, mestnikovo obliko z dajalnikovo (ozir. orodnikovo) ter praviloma rabi: *pri nama* (bei uns zweien), *pri vama* (bei euch zweien), *pri njima* (bei ihnen zweien). Primeri Jurčiča (Zbr. sp. II. 277): »Zdaj je po nama« rekel je Saksonec . . . »Precej so bili pri nama« i. t. d. In Jurčičev jezik ni gorenjščina. —

Deležnika *cvetèč* ne kaže šteti med nepravilne ali celó napačne oblike, zakaj dasi imamo pri Prešérnu tretjo množinsko osebo v obliki *cvetó* (7. 9; 51. 4; 98. 7) po I. 1., vendar ne smemo prezreti, da pozná i glagol *cvetéti* po III. vrsti; n. pr. »Ni róžam mar cvetét'« (10. 6); in tudi o obliki

¹⁾ Opomnjeno je to pač pri zloženju (!) sklanji pag. 22. s citatom 109. 21: »V njim zlatnína čista zárja«.

K drugemu sešitku slovensko-nemškega slovarja Wolfovega.

(Dalje.)

čepa f. die Hockende, v uganji: čepa čepí, réža reží, črne čube kaže (peč).
čepec m. = čépíc, epiglossis = jezičec. Lalangue med. 126 natečenje grla, gušcerov čepica. — *čépec* m. nekov fižol, ki rase, kakor bi čepel. — *čépíc* m. epiglossa = čépec. — *čepúkati* 1) travo s prsti grebsti in puliti. 2) obleko iztepati s šibo. — *čerdák* m. = čardak, a ni samó Wachthaus, Blockhaus, kočá od hlodov, ampak vsak pristrošek ali „gank“ pri hiši, tudi Altana balkon, tudi die Kajüte, Vranič 1.51 talasi morski vlévali su se tak po ladji, da vsi ljudi, koji so na njoj bili, vu svoje čerdáke poskrivati jesu se morali. — *čerepírítí* čerepírím se = šopírítí se, gizdati se. — *česmigovina* f. = češmigovina. — *česmigovínski*: Lalangue med. 201 meso, ako je smrdúče, naj kuha z octom ali listjem česmigovínskem. — *čestítelj* m. ogr. Gönczy 110 vzemi pod obrambo moje roditelje i vse právdce tvoje verne čestítelje. — *čestítlost* f. částítljivost. Kovačíc Kemp. 274 i. t. d. — *čestník* m. Takó se okolo Vukovec na Hrvaškem zove glava svatom. Svatje so takó poredani: prvi je česník, drugi se zove prvi svat, tretji je dever, četrta gré žena, a ona se zove vúnješca ali vúnjevca, peti je deverovo dete, a šesti zadnji svat. — *česhlíga* f. češljíga. Mitterpacher navuk od morveh 15 prisadžene mladice ne potrebno čez dva cela leta nikaj obrezavati, listor češliga naj se očíščava. — *česhlígovina* f. = češlikovina. Habd. ad. 116 zemlja od se dobe prokleta bude, to je to, ne bu ti tak rodila, nego skupo i pomalo, pače trnje, kupinje, češligovinu ec bu ti davala. — *česhljákica* f. neka sliva. — *česhljárski* adj. Mikloušíc izbor 115 pridaj obrezkov češljárskéh. — *česhnjáški* adj. iz češnjáka: V. J. Paul ovce 59 soka ovoga s četrtum stranum češnjačkoga soka zmešaj. — *četernja* f. = štérna. Pergošíc 31^b. Habd. m. 6.74 i. t. d. — *četrtáca* f. febris quartana. Lalangue med. 219.222 Gašparoti 3.108 nekojega četrtáca zimlica je ostavila. — *četrtka* f. narejena beseda (leta 1897) po nem. Viertel. Vranič 2.279 počakal je jošće za jednu četrtku vure. — *četveronóžen* adj. = četveronog. Matakovič 1.290 labud... onde pase se, kakti druge stvari četveronožne. — *četverovrst* f. das vierfache quadruplum. Mulih ap. 862 ako sem koga vkanil, povračam četverovrst. Reš 196 z druge polovine četverovrst povračam. Zagr. 5^a 73 ako sem kada komu krivicu kakovu vučinil, povračam četverovrstjum. — *četverovrst* = vrsta adj. vierfach: Mulih op. 1240 pačka zove se crimen, prégreška, koja je četverovrsta. — *četverovrsten* adj. quadruplus. Matakovič 1.195 Zakaeus je četverovrstno povrnul, kaj bi bi dobil z okanlivostjum.

— *čičur* m. die Lerche. — *čida* wessen ogr. poslao je svojega sina vratitela, s čida krvi smo vraštvo dōubili i. t. d. — *čigov* wessen. Zagrebec 5^b 210 tatbina je vzetje dugovanja ljuckoga prez znanja onoga, čigovo je. — *čila* f. ime kobili. — *čilav* adj. = čil. Kristjanovič nač. 230 kulika se ne čuti muka, kada duša zdravo i čilavo telo ostavlja! — *čilovit* adj. = čil. Kristjanovič nač. 230 doklam još zdravi jesmo i naše moši življenja još čilovite jesu, vumiramo s silnum smrtjum. — *čimboriti* = žuboreti. Gregor Kapucin 13 ptice čimboriju. — *čime* čmena, n. der Boden tlà. — *čimba* f. = čin. Škvorc 39. — *činiteljica* f. die Thäterin Gašparoti 1.910. — *činkati* = cinkati. — *čintjiv* adj. zadosta činliv genugthuend; glej čistljiv. — *člpa* f. neka podpora pri vratih. — *čiripetūti*, čiripéčem zwitschern. ogr. Gönczy 91. Na drevji neprfliko delájouči vrábli čiripečejo. — *čiselni* adj. Rosenkranz. Gašparoti 4.31.40 i. t. d. — *čiselski* adj. = čiselni. Gašparoti 4.21. — *čist* adj. = obrit; bil je čist = ni imel brade, s čistoga mira ohne Veranlassung: s čistoga mira me je pljusnul. — *čistljív* íva adj. Kovačič Kemp. 47 sada je tvoje kajanje zadosta činlivo i čistlivo. — *čit* čita adj. integer. Matakovič 1.367 pod oštremi britvami, sekirami, kolom, med plamenom, zverjem. — *čili* jéste i tvrdni stali.

(Dalje prihodnjič.)

M. Valjavec.

Prinos k slovenskemu knjištvu.

(Dalje.)

Izvestja za leto 1884./5.

Celje. Drž. gimn. *Pischek Anton* (Mariborec; Slovenec?): Die Giftpflanzen in der Umgebung von Cilli. 23 str.

Ptuj. Dež. mala gimn. *Glowacki Jul.*: Die Fische der Drau und ihres Gebietes. Ein Beitrag zur Kenntnis der Fischfauna der Steiermark. 18 str.

Trst. Drž. gimn. *Glaser, dr. Karol*: Rgveda I. 143. Text. Uebersetzung und Commentar. 24. str.

Inšpruk. Drž. gimn. *Egger, dr. Josip*: Bischof Heinrich II. von Trient (1274 — 1289), insbesondere sein Streit mit Meinhard II., seit 1258 Grafen von Tirol (Fortsetzung). 40 str. (Gl. iste gimnazije izvestje za leto 1883./4.).

Litomerice. Drž. gimn. *Unterforcher August*: Romanische Namenreste aus dem Pusterthale. 27. str.

Najbolje bi sevéda bilo, da bi se združili učitelji inojezičnih avstrijskih srednjih šol ter si skupno sestavili čitanke, po Neumannovem načelu sevéda, toda lože, v zmislu znane analitiške metode.

Da pa Neumannova načela, ki so sicer po mojih mislih z ozirom na »instrukcije«^{*} jedino prava, dobivajo še posebno veljavo za nemške čitanke na nenemških gimnazijah, to se mi vidi takó jasno, da o tem ne potrošim nič besedice več. Rad bi poznal učitelja, toli kratkovidnega, da bi izbiral in vrstil berila, poučujoč v nemščini dijake nenemce, po drugih ozirih (letnih časih, i. t. d.) negoli po njih rastočih in množočih se težkočah.

(Dalje prihodujč.)

V. Bežek.

K drugemu sešitku slovensko-nemškega slovarja Wolfovega.

(Dalje.)

čítovàt-vàta adj. integer. Habd. ad 256, 777. Gašparoti 4.32 i. t. d. — *čičmen*, a, o. Stiefel, Škvorc 223. — *čičmešija* m. der Schuster, ki čičme šiva. Škvorc. — *čičmešinski* adj. Schuster-Škvorc 223. — *čičmica* f. dem. čičma. Mulih ap. 1432. — *čkováma* adv. heimlich. Vramec kron. 14^a 45^b Kocijančič 5.22 i. t. d. Z dodanim *j*: čkomaj: počela ju je nagovarati na čkomaj. — *čkomcé* adv. = čkoma. — *čkovámen mna mno* adj. heimlich. Jurjevič 548 čkomno v pustinju vam je putovanje. — *čkométi* heimlich thun, schweigen Gašparoti 3.242 na ovu krivicu Kristušu vučinjenu da bi vsi vučeniki gluboko čkomeli, sv. Jakob i Januš... pregovore: . . i. t. d. čkoméča zimlica; navadno: škoma, škomeč, škometi: škomeča zimlica. — *čmetinjak* m. der Bienenstand. — *čméti* = boleti, o zobeh: zubi čmé. — *čmignúti* čmignem verstummen. — *čmrček* m. die Feldgrille. — *čógana* f. ime kravi = čóga. — *čógin* m. ime volu čogastemu. — *čóh čás!* takó viče svinjar svinjam. — *čohovina* f. zähes Rindfleisch. — *čóltek* m. budalast človek, der Thor. — *čonkljavec* m. ki je čonkljav, Vramec kron. 201^b. — *čórtati* čórtam se = čohljati se. — *čótkati* čótkam, o svinjah, ogr. Gönczy 92. vértinja pomíje vlejva svinjam v kopanjo. Brúleč bežíjo ete domou s pášnika i s silov se sínejo na kopanjo. Ni! Že jejo. Zdaj samo čotkajo. — *črédo* n. govori in piše se često zraven čreda: Habd. Zagrebec, Matković, Reš. — *črépje* in *črépje* = črepinje. Škvorc 271 = *črepouje*. — *črešnjavec* m. = črešnjak. — *črešnjavka* f. nekovo jabolko, drobno, žolto, dozori s češnjami. — *črevobólina* f. = črevobolja, Pergošič 93. — *črljenca* f. nekovo jabolko in neka sliva, okrogla, debela, črljena. — *črljenka* f. ime

kravi črljene barve. — *črljenkast* adj. röthlich, Zagrebec 2.284. Gašparoti 1.147 i. t. d. — *črljenobel* adj. rothweiss. Vranič 1.13. — *črljenōča* f. die Rōthe. Reš 96, Lalangue med. 47. 51. 83. — *črljenomlečen* adj. Švigel 1.286 poglej, o Marija! jesu li ovo črleno mlečna lica sina tvojega! — *črljenožolten* adj. rothgelb. Lalangue med. 152. — *črnūtina* f. juha iz krvi. — *črnjáva* f. ime črni kravi. — *črnočkica* f. fižol, ki ima pri klici kakor črno okó, Varaždin. Mlada beseda, če ne, slula bi črnoočica. — *črnozlateničen* adj. Kocijančič Filot. 45 ako toga ne včinimo, obsudi nas, da smo črnozlatenični skazlivci. Vranič 2.88 i. t. d. — *črnozlateničnost* f. Kristijanović 135. — *črnūlja* f. črne polti krava in svinja. — *črvivo* n. das Gewürm.

(Dalje prihodnjič.)

M. Valjavec.

Prinos k slovenskemu knjištvu.

(Dalje.)

Izvestja za leto 1886./7.

Dunajsko Novo Mesto Drž. gimn. *Detela, dr. Franč.*: Des Plantus Aulularia und Molières L' avare. 31 str.

Solnograd. Knezoškofovska zasebna gimn.: »Collegium Borromaeum« (z javnostno pravico). *Hauthaler, P. Willibald*: Libellus decimationis de anno 1285. Ein Beitrag zur kirchlichen Topographie von Steiermark und Kärnten im 13. Jahrhundert. Aus dem vaticanischen Archive. 28 str.

Hall. C. kr. frančiškanska gimn. *Šorn Josip*: Beiträge zur lateinischen Grammatik. 30 str.

Gradec. Druga drž. gimn. *Krašan Franč.*: Beiträge zur Geschichte der Erde und ihrer Vegetation. 20 str. (Glej iste gimn. izvestje za leto 1881./2.).

Celje. Drž. gimn. *Potočnik Engelbert*: Zur Methodik des deutschen Sprachunterrichtes an byglotten Untergymnasien. 15. str.

Maribor. Drž. gimn. *Steinwenter, dr. Artur*: Suleiman der II. vor Marburg 1532. 26 str.

Ptuj. Dež. mala gimn. *Železinger Franč.*: Die Nothwendigkeit der Sprachstudien zur Förderung der formalen und intellectuellen Geistesbildung im allgemeinen und eine kurze Andeutung des besondern Bildungswertes

K drugemu sešitku slovensko-nemškega slovarja Wolfovega.

(Dalje.)

črvljen = črljen Vramec kron. 39^a; Petretič 57 haljum črvlenoga baržuna odeše njega (jan. 19.2). — *črvolík* m. junges kleines Schwein. — *črvolíti* črvolím wühlen in der Erde, v uganki: črvolíki črvolíju, vsu goru prevalíju (prasicca s prašiči.) — *čtejnje* n. das Lesen (im Buche), često v knjigah zraven: čténje. — *čténje* n. = čtejenje: Krajačević 279 Milovec, Zagrebec i. t. d. — *čubitōme* n. pravi se ónemu, kdor stoji brez dela: vidiš ono čubitome nema nikakvoga posla. Drugih padežev nisem slišal. — *čūčič* m. junger Hund. Gašparoti 2.577 kot da bi za mačke i čučice Kristuš svoju krv bil prelejal. — *čūčkati* = božati, z roko milujé gladiti. *čudnovít* = čudovit; često v kajkavskih knjigah. — *čudnovíten*, adj. = čudovit ogr. i kajk. — *čudočinítelj* m. = čudodelec, kajk. — *čudočiníteljica* f. čudodelnica, kajk. (Gašp. 3.60). — *čúga*, čugana, čugaš = čóga i. t. d. — *čūklek* m. čuklav človek, kajk. Mulih pos. 780 tak mi ne bi vu ov stališ niti na ov imétek nigdar došli, nego bi bili zaginuli šumáki, ali čukleki, ali slepci, ali dávno mrtvi. — *čuvíček* m. gryllus domesticus. — *čuvovít*, adj. wachsam, čuvovit pes. — *čvóle* f. pl. grosse Lippen. — *čvóliti* Tabak rauchen. — *čvėka* f. otroški krik, kadar se skregajo. — *čvekáti*, čvščem: pes čveče, kadar zajca goni. = *čvėnjkati* Sv. Miklouš. — *čvetkáti* = čvekati. — *čvrča* f. škripanje po snegu v hudi zimi: bila je velika zima i čvrča (Mrkopolje). — *čvrgulėti* = žvrgolėti, Mikloušič izbor 170: lastovica pred oblokom rano čvrguli, a slaviček rani ptiček složno drobuli. — *čvrljúga* f. pokaženo vino, ko ga je že malo. — *da* se rado obeša na imperativ n. pr. Petretič: 238 povedžda, kak moliš otec naš? Habelič ad. 106 hodida, 208 prosida, 338 povečteda 1021 posluhvida, Gašparoti 2.582 oblecida, 3.666 pridajteda, Mulih Ferenc 34 pitajda i. t. d. — *dábljati* besiegen, überwinden gewinnen, iter. dobiti: Jurjevič 60 ovde kričim: sreča! mene dabljaš vsega. 110 nut ladja prela v stenah dablja. — *dák* = dakle oger. in kajk. — *dalčítiti* hinausschieben, verlängern. — *danílo* n. Nachtgespenst. — *dar* se kakor *da* obeša na imperativ: Zagrebec 1.394 stégnidar, Lovrenčič rodb. 32. 66. i. t. d. — *dār* = bār Habd. ad 477 ne veruješ? posluhni, kaj sveto pismo — jeda dar njemu. veruval budeš — na prvo daje. 228 pojdi v hižu sina i dar jenkrat glad od sebe odtiraj. — *darežnik* m. der Verleiher, Geber: Habd. mar. 211 kaj imaš, kaj prijel nesí (rekši iz ruk nebeskoga darežnika). Gašp. 3 861 naš osebujni i vseh darežnikov zagovoritel jest vučinjen. — *dáric* m. dim. dar. Mulih pos. 841. ljublenh dáricev pošiljanje.

— *dáro* m. ime volu. — *dárovčen* a, o. od darovca narejen. Jurjevič 14.
 — *dárovčenica* f. obleka od darovca. Habd. ad 248. ako muž i koliko obogaté, darovčenicu zahiti, vu plemenito se sukno opravi. — *darovec* m. das Lodentuch. Habd. ad 248 drugo ne znal šivati nego darovec, 390 pride k tebi darovca ali drugoga sukna kupuvat i. t. d. — *darovitelj* m. kdor daruje: Gašparoti 1.259. pri katerih veselitel duh on dobri darovitel vsigdar rad zdržava se. — *darovnitelj* m. = darovitelj, naopak skovana beseda. Matakovič 1.407. 484. — *dávor* m. ime konju. — *debělka* f. der Kukuruz. — *dečín* adj. Kinder-: Petretič 290 to je konec katehižmuša detčinoga. — *dečinstvo* n. die Kindheit: Škvorc 68, Fuček 330, Švigel 1.34. 81. 130. 150. i. t. d. — *ded* m. óno drevó pri vinski stiskalnici, s katerim se pritiska grozdje (Pregrada). b) kdor zadnji na rali dožanje, dražijo ga, da je deda zaklal. c) stari ded je strašilo za deco: ne hodi tam, dojde stari ded. — *dédak* m. der Nähpolster, óno, v čemer imajo ženske zabodene igle. — *dēglin* m. der Degen, iz nem. Škvorc 43.158 tudi jo imata Habledič in Belostenec v slovarji za gladius. — *deklésa* f. veliko deklè: Habd. ad 561 ne li proti bogu, da male devičice po puteh, po vulichah, po pijacéh medž tropšaste deklesé, debele brente, nesnažne Jare v plese idu? Mulih poselap. 768. vu Brabancije jedna deklesá vu nedelju večer došla je trudna iz kola, spát legla i strašnoga stanovnika vraga vu sebe je donesla, kojega jeden pobožen dečáric je iztiral. — *déklíca* f. galanthus nivalis. — *delatni* den ein Werktag. kajk. po delatneh dneveh Habd. ad. 348, in stokrat. — *délatnik* m. = delavnik, kajk; često v knjigah. — *délništvo* n. Antheil, kajk. delništvo; Matakovič 2.204 radi dugovanja krivično zadobljenoga vsa družina greší i dužnost ima povrnuti, kada znážíva i delništvo iz njega ima, akoprem jeden sam je, koji kráde. — Gašparoti. Lalangue. — *dēndreti* dēndrem: Mikloušič izbor 170 kos vu jutro pofučkava, drozdi dendreju. — *dērbati*: kadar krava jako muli travo, pravijo, da derba. — *dēreš* m = hren. — *détec* m. der Knabe; Petretič 44 jé ovde jēden détec, ki pet hlebov ječmenneh ima (joan. 6.9). Fuček 174 doklam je iz defeta dečák, iz dečáka veliki detec postal. Gašparoti 3 559 drugi dan na istom mestu detec nekoji zvršeno je zdravje zadobil. — *dételjek* m. ime psu. — *deveničevina* f. = vinikovina. — *dēvka* f. posteljno pokrivalo, koperta, mesto odēvka. — *dēžmati* od dežma iz decima, ide tudi v slovenski slovar = desetino pobirati. Habd. ad. 465. — *dličenje* n. das Lobpreisen, sich brüsten. Habd. Kovačič.

(Konec prihodnjič.)

M. Valjavec.

odgon v domovino, skloni se preko mize in vzklikne: »Kaj, kaj pomeni to?»

Sodnik ji obrne hrbet in velí, korakajoč od mize: »Le pojdite!»

Prišedši do zida, obrne se, in sedaj pade vsa svetloba od okna nánj, na njega ostarelo, a sedaj od silne razburjenosti zardelo, skoro mladostno lice. Vrbanojka omahne in se prime z rokami za glavo.

»Pavel — Pavel! Ti — vi ste?»

»Odvedite jo!» ukaže sodnik, in sluga in pisar, oba prepričana, da imata posla z blazno žensko, stojita ji že vsak na jedni strani.

»Vi — vi!» dejala je med stisnjenimi zobmi in pretěč dvignila desnico proti nekdanjemu ljubimcu, sedanjemu sodniku.

Potem odide s spremljevalcema.

Sodnik pa stopi v sosedno sobo, tam se zgrudi na stol pred pisno mizo, uprè glavo v roke, in grenke solze mu pritekó med prste . . .

Popóldne ni šel na lov; pozno zvečer pa mu naznani sluga, da je óna ženska hudo zbolela — bržkone ima vročinsko bolezen, v deliriji je. Sodnik ukaže poslati po zdravnika.

Dva dni kesneje pride sluga k sodniku s poročilom, da je jetnica umrla za legarjem. Zopet dva dni pozneje so jo pokopali na vaškem pokopališči, tam v kotu ob zidu, kamor so devali berače in brezdomince. Za pogrebom je šel samó jeden: sodnik Pavel.

Ko je sedel zvečer potem v krčmi v navadni družbi med davkarjem, notarjem in domačim beneficijatom, omenil je zadnji zadovoljnega lica: »Dà, dà! Gospod sodnik, takó je lepo! To je krščansko! To je sedmo telesno delo usmiljenosti: Mrliče pokopavati!»

Pavel pa je le na pol čul te besede. Zrl je skozi odprto okno v jasno jesensko noč; v tišino, ki je zavládala za trenutek v sobi, šumeli so valčki gorskega potoka, ki se je vil po jarku pod hišo, in iz doline so bobnela fužinska kladiva — prav takó kakor nekđaj tam daleč — daleč — —!

K drugemu sešitku slovensko-nemškega slovarja Wolfovega.

(Konec.)

Dičitelj m. der Lobpreiser Habd. mar. 567 ne štimam, da vno go od cilja mojega zabludim, ako dva druga velika svetca i osebujna device Marije dičitelja ovde pridružim. Matakovič 1.161 verni dičiteli njeni jesu svetci. — *digánja* f. široka skleda, v kateri se peče zlevka; navadnejše na

nemško: cimplet. — *díhalo* n. das Gewürze. — *dijáče* m. dem. diják: Habd. — *dijáčič* m. = dijačic Habd. — *díladilā!* také kličejo race k jedi. — *dímje* n. dímlje, Lalangue pup. 126. — *dínjski* adj. Melonen-, Habd. ad. 579 betéžnik straja se od dinskoga jeliša. Lalangue m. 327-352. — *dínjščica* f. neka hruška. — *dísna* f. ime kravi. — *díšavka* f. (kaj je, to sem pozabil.) — *dīēn* m. glen, kad vu ščavnjaku (= pomijniku) ščava (= pomije) duže stoji pak se izleja, ostane obrubek na posudi, a to je dlen. — *dīēva* f. scalprium: Matakovič 1.408 drvorez prime bat i dletvu, na delo postavi se. 2.469 tišljarske dletve delo. Glej dleto. — *dób* f. vu sū dob = osore; odtod adv. *skòdob* = kmalu, brž. Habd. --- *doba* f. za dobe zu rechter Zeit; pri dobi bei Jahren: Koc. Fil. 3.152 zvršavati ona, koja su pri dobi i zrela; k dobi dohajati in die Heiratsjahre kommen. — *dobavljénje* n. das Herbeischaffen. Koc. Fil. 5.27. — *dobričec* m. ein gutmüthiger Mensch. Lovrenčić rodb. 81. — *dobročīn* m. die Wohlthat. Krajačević. — *dobročīnitěljičica* f. die Wohlthäterin. Zagrebec. Švigel. — *dobročīnljiv* adj. wolthätig. Kovačić Kemp. 135. tebe kak dobročīnlivoga, milostivnoga i dobroga hvale. — *dobroditi* angefahren kommen (auf Schiffen). Vranič 1.246. — *dobroréden* adj. Kovačić Kemp. 53 slatno je videti zažganu i pobožnu bratju dobrovadnu i dobrorednu. Koc. Fil. 5.17 ljubav dobroredna potrebuje, da bolje dušu ljubimo nego telo. — *dobrosrēčen* adj. Habd. ad 695 vidi mi se, da je tak govoril dobrosrečni on frater, od koga . . . — *dobrostīven* adj. Mulih fer. 99. Horvat 2.46. — *dobrostīvnost* f. Horvat 4.44. — *dobrostivost* f. Koc. fil. 3.6. — *dobrottven* adj. Koc. Fil. 5.12. Mati jevič 1^a 28. i. t. d. *dobrottvnost* f. Gašparoti 1.18. — *dobrováden* adj. Kovačić Kemp. 12.53. -- *dobrovéstnost* f. Vranič 2.205. — *dobrovólja* f. Krajačević. Švigel. — *dobrovoljevati se* Matakovič 1.270 bolje dobrovoljuje se vrag vu nečisteh govoriteljih kak v blaznikeh. — *dobročljljnost* f. Kovačić Kemp. 65.73 Vranič 2.300. — *dođúkniti* dođúknem herbeispringen. Kajk. — *dogmáziti* dogmázim herbeikriechen. Vranič 1.257. tak bil je ogingavel, da je vu jutro komaj do drv dogmazil. — *dogojāj* das Ereigniss, kajk. dogodžaj. Vranič 1.217. Mat. i. t. d. in *dogojénje* n. (dogodženje). — *dogrusteti* Eckel bekommen. Habd. zrc. 446gda bi se je (-ei) vre nečistoga žitka bilo dogrustelo, namisli v domovinu se povrnuti. — *dohūjanje* n. Fuček 274. — *dohrániti se*: Habd. ad 837 sam se je v tuje zemlje malo bolje nego koldujuč dohranil smrti. Zagrebec 1.486 ako se ja ne budem za blago skrbel, kak se smrti dočakam i dohranim? Mulih pos. 808 ako nje pomogu, da se potlam mogu pošteno smrti dohraniti. — *dojádriti* angesegelt kommen Vranič 1.45, 2.310. — *dojakáriti* schnell herbeikommen. — *dojēsti* essend anlangen. — *dōjni* adj. dojno detéce Säugling. Gašp. 1.124. — *dok* adv. kajk. bis. — *dokānčanje* n. 1. das Vollenden. 2. das Beschliessen, Matakovič

2.215 kakva budu odlučenja, kakva dokančanja? — *dòkeč* = dokleč, ogr. — *doklútiti se* vagabundierend ankommen: Zagrebec 1.343 ova potrahta doklatila se je i vu ov varaš. — *dòkle, dòklek, dòklem* = doklam. Kajk. — *dokončljiv* adj. endlich. Reš 122 druga stran pekla je vekša neg prva, kajti buduč ogenj zlo dokončljivo, a bog dobro nedokončljivo, vekša kaštiga je ne videti boga neg trpeti ogenj. — *dokonjávati* iter. dokonjati Habd. ad 1005, 3175. — *dòkša* f. ime psici. — *domačljiv* adj. Kovačić Kemp. 13 ne budi domačliv nijedni ženi. — *domačljivost*. f. ibidem: Ljubav proti vsem treba je imati, ne pak dobro imeti domačlivost. — *doméniti se* sich besprechen: Švigel 1.365 domeneč se med sobum pređi dokončali su da . . . pravo: domenišči se). — *doméstiti* komu kaj jemand etwas ersetzen. Šimunič prod. 51. — *domišljen* part. za adj. kdor se lahko čemu domisli, erfindsam: ima domišljene sluge. — *domišljat* adj. = domišljen. Jurjevič 164. — *domišljénje* n. conjectura, animadversio. Matakovič 1.207, 2.390 Vranič 1.146 Reš 41 — *dòndača* f. der Regenbogen. — *dopádnost* f. = dopadljivost, Kovačić Kemp. 103., 136., 156. — *dopéči*: Mulih pos. 781 sin bogato oženjen je siromaškoga otca ostavil, kojega videvši k sebi idučega, da se nahráni, tak sin gusku, koja se je na ražnju pekla, je skríl i gladnoga otca je odpravil. Za tem reče, da se guska dopeče. — *dopráviti* Šimunič prod. 375. in *doprávljati* Švigel 1.4 blaženi človek, koji na put vekovečnosti ne dopravla se i ne odhadža po tolnaču grešnikov. — *dopridati* hinzugeben. Vranič 2.47 s tem vre on ono, kaj jošče fali, neprijatelju svojemu dopridati hoče. — *dopūzati* heranschleichen: Mulih pos. 663 tak je dopūzal pred njegova vrata jeden Hibernuš strašno sključen. — *dorívati* herbeischieben. — *dorūžiti* dorūžim lärmend anlangen: kola doruže. — *dosigati* = dosepati Gašparoti 1.231, 4.29, 152.

M. Valjavec.

Prinos k slovenskemu knjištvu.

(Konec.)

Izvestja za leto 1890/1.

Celje. Drž. gimn. *Zavadlal Miha*: Die Sprache in Kastelec' »Bratovske Bvqvice S. Roshenkranza.« 32 str.

Beljak. Drž. gimn. *Stainig Ivan* (iz Bistrice na Koroškem; Slovenec?): Die Flurnamen des Burgamtes Villach nach dem Urbar des Martin Behem. 26. str.

Novo Mesto. Drž. gimn. *Koprivšek Lavoslav*: Latinsko-slovenska frazeologija k I. knjigi Caesarjevih komentarjev de bello gallico za naše četrtošolce. 34 str.